

правової норми передбачає добровільне її дотримання більшістю суб'єктів фінансового права, а примус застосовується у разі невиконання або порушення вимог фінансово-правової норми.

Виходячи із загального розуміння правового регулювання, можна вважати, що зміст фінансово-правового регулювання полягає в такому: 1) закріпленні й упорядкуванні однорідних суспільних відносин, які охоплюють сферу формування, розподілу і використання публічних коштів і контроль за цим; 2) охорону прав та інтересів всіх учасників фінансово-правових відносин; 3) стимулювання розвитку нових суспільних відносин, в яких заінтересовані всі учасники та які найбільш повно відображають ефективний та раціональний розвиток цієї сфери суспільних відносин.

Норми фінансового права спрямовані на організацію, упорядкування й удосконалення відносин, що складаються у сфері фінансової діяльності держави. За допомогою фінансово-правових норм визначається правове положення, компетенція більшості органів фінансової діяльності, регламентується їх діяльність, порядок взаємовідносин з іншими суб'єктами фінансових правовідносин. Норми фінансового права визначають також правове положення установ, підприємств, суспільних організацій, громадян у сфері фінансової діяльності. Фінансове законодавство містить норми, спрямовані на забезпечення охорони (захист) фінансових правовідносин від можливих

правопорушень. Охоронні норми передбачають можливість утримуватися від здійснення протиправних діянь, безпосередньо регулюють відносини, що виникають у зв'язку з порушенням фінансової дисципліни, а також пов'язані з застосуванням заходів фінансового впливу за порушення приписів держави у сфері публічних фінансів. Саме фінансово-правове регулювання сприяє інтенсифікації та упорядкуванню діяльності органів фінансового контролю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Касьяненко Л. М. Процесуальні норми у фінансово-правовому регулюванні / Л. М. Касьяненко // Фінансове право. – № 4 (18). – 2001. – С. 4-7.
2. Курьлєв С. В. Совершенствование законодательства как условие строгого соблюдения принципа социалистической законности / С. В. Курьлєв // Изв. высш. учеб. заведений. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та / Правоведение. – 1965. – № 4. – С. 18.
3. Мелєх Л. В. Законність у правозастосовній діяльності: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Л. В. Мелєх. – Л., 2009. – С. 30-31.
4. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм / П. Е. Недбайло. – М.: Гос. изд-во юрид. лит., 1960. – С. 510.
5. Рабинович П. М. Проблемы теории законности развитого социализма / П. М. Рабинович. – Львов: Вища шк., 1979. – С. 80.
6. Циппеліус Р. Юридична методологія / Р. Циппеліус; пер. з нім., адаптація Р. Корнута. – К.: Реферат, 2004. – С. 20.

УДК 347.73

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Солошкіна І. В.,

доктор юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного
університету ім. В. Н. Каразіна

Анотація Статтю присвячено аналізу чинного законодавства та наукової літератури з питань класифікації фінансових послуг в Україні. Здійснено спробу розподілити фінансові послуги на певні групи відповідно до роду та сфери діяльності фінансових установ.

Ключові слова: фінанси, фінансова діяльність держави, фінансова послуга, класифікація фінансових послуг.

Аннотация Статья посвящена анализу действующего законодательства и научной литературы касательно классификации финансовых услуг в Украине. Совершена попытка распределить финансовые услуги на отдельные группы, в соответствии с родом и сферой деятельности финансового учреждения.

Ключевые слова: финансы, финансовая деятельность государства, финансовая услуга, классификация финансовых услуг.

Annotation This article is devoted to analysis of current legislation and the scientific literature regarding the classification of financial services in Ukraine. Made an attempt to distribute financial services to individual groups, in accordance with the kind and scope of the financial institution.

Key words: finance, financial state, financial services, the classification of financial services.

Одним із методів дослідження певного явища чи предмета, що дозволяє більш ретельно пізнати його

суттєві ознаки, є наукова класифікація [1, с. 34]. У цьому контексті слід звернути увагу на те, що в етимологічному сенсі під класифікацією розуміють систему розподілу предметів, явищ або понять на класи, групи тощо за спільними ознаками,

властивостями [2, с. 544]. При цьому, в юридичній енциклопедичній літературі наголошують на тому, що класифікація (від лат. classic – розряд і...ficatio, від facio – роблю) – це система супідрядних понять (класів об'єктів) тієї або іншої галузі знань чи діяльності людини, що використовується як засіб для встановлення зв'язків між цими поняттями чи класами об'єктів. Наукова класифікація виражає систему законів, властивих відповідній галузі [3, с. 115].

Отже, наукова класифікація фінансових послуг дозволить більш повно дослідити їх сутність [4, с. 73-74], виявити їх взаємозв'язки і, як наслідок, дозволить більш цілеспрямовано та правильно вдосконалювати їх правове регулювання [1, с. 34]. У цьому контексті необхідно зазначити, що особливої актуальності класифікація фінансових послуг набирає в зв'язку з тим, що сфера послуг, як свідчить практика, є однією із найперспективніших галузей економіки, що розвивається досить динамічно, нові ринкові відносини в Україні призводять до зміни та розвитку існуючих і створення нових форм відносин між суб'єктами господарювання під час провадження підприємницької діяльності. При цьому ускладнення виробництва та насичення ринку товарами впливає на зростання попиту на послуги [5, с. 36].

Варто зазначити, що чинне законодавство містить перелік фінансових послуг у ст. 2 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» в редакції від 01.01.2016 року [6]. Також, зазначений нормативно-правовий акт містить і ознаки класифікації фінансових послуг. Так, наприклад, з аналізу вищенаведеної норми видається можливим виокремити такий критерій класифікації фінансових послуг, як форма забезпечення розрахунків [6]. За даним критерієм можна виділити такі види фінансових послуг:

1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та / або їх обслуговування. Загальні засади функціонування платіжних систем і систем розрахунків в Україні визначає Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 року. Так, відповідно до ст. 1 вищенаведеного нормативно-правового акта, розрахунковий документ – це документ на переказ коштів, що використовується для ініціювання переказу з рахунка платника на рахунок отримувача. У свою чергу, платіжна картка – це електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунка платника або з відповідного рахунка банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків, через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором. Розрахунковий чек – паперовий розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене розпорядження платника банку, що його обслуговує, провести переказ суми коштів на користь визначеного в ньому отримувача [7];

2) кліринг – механізм, що включає збирання, сортування, реконсиліацію та проведення взаємозаліку зустрічних вимог учасників платіжної системи, а також обчислення за кожним із них

сумарного сальдо за визначений період часу між загальними обсягами вимог та зобов'язань [7];

3) інші форми забезпечення розрахунків, до яких, зокрема, можна віднести:

– квайринг – послуга технологічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів у платіжній системі;

– емісія електронних платіжних засобів – проведення операцій з випуску електронних платіжних засобів певної платіжної системи;

– процесинг – діяльність, яка включає виконання за операціями з платіжними інструментами авторизації, моніторингу, збору, оброблення та зберігання інформації, а також надання обробленої інформації учасникам розрахунків і розрахунковому банку для проведення взаєморозрахунків у платіжній системі [7];

– розрахунково-касове обслуговування – послуги, що надаються банком на підставі відповідного договору, укладеного між ними, які пов'язані із переказом коштів з рахунка (на рахунок) відповідної особи, видачею їй коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договорами [7].

Наступним критерієм класифікації фінансових послуг виступає діяльність з валютними операціями [6]. Так, під валютними операціями розуміють будь-які платежі, пов'язані з переміщенням валютних цінностей між суб'єктами валютного ринку. Ці операції, у свою чергу, класифікують за кількома критеріями: 1) за строком здійснення платежу з купівлі продажу валюти: касові, або операції з негайною поставкою; строкові; 2) за механізмом здійснення операцій: операції спот; форвардні операції; ф'ючерсні операції; опціонні операції; 3) за цільовим призначенням: операції з метою одержання валюти для здійснення платежів за міжнародними розрахунками; операції з метою страхування від валютних ризиків (операції хеджування); операції з метою одержання прибутку, або спекулятивні операції; 4) за масштабами операції: оптові (здійснюються між банками); роздрібні (здійснюються між банками та іншими учасниками) [8, с. 224-225].

Наступним критерієм класифікації фінансових послуг, відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» виступає діяльність з довірчого управління фінансовими активами [6]. При цьому в літературі виділяють такі види фінансових послуг, пов'язаних з довірчим управлінням фінансовими активами: повне довірче управління, що передбачає вчинення довіреною особою дій щодо предмета довірчого управління самостійно в межах, визначених довірчим договором, з обов'язковим повідомленням довірителя про кожну здійснену дію; довірче управління за узгодженням – вчинення дій щодо предмета довірчого управління за умови обов'язкового попереднього узгодження з довірителем кожної вчиненої довіреною особою дії; довірче управління за наказом, що передбачає вчинення довіреною особою дій щодо предмета довірчого управління лише за умови видання довірителем наказу в формі та порядку, передбачених довірчим договором [9, с. 346].

Як різновид фінансових послуг можна класифікувати лізинг наступним чином: 1) залежно від сектору ринку, де проводяться лізингові операції – внутрішній, зовнішній (міжнародний) та міжнародний транзитний лізинг; 2) за відношенням до орендованого майна (або за обсягом обслуговування) – чистий, повний та частковий; 3) за ступенем окупності майна – лізинг із повною (чи близькою до повної) окупністю, лізинг з неповною окупністю; 4) з урахуванням пільг із оподаткування майна, прибутку, податку на додану вартість, різних зборів, прискореної амортизації – фіктивний та дійсний; 5) за типом фінансування – терміновий та поновлюваний; 6) за типом майна – лізинг рухомості та нерухомості; 7) залежно від форми організації техніки проведення – прямий, непрямий (посередницький) та пайовий (роздільний) лізинг; 8) за характером лізингових платежів – грошовий, компенсаційний та змішаний лізинг [10, с. 280-281].

Залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо подальшого їх повернення також можна виділити в якості критерія класифікації фінансових послуг. Так, за вищеведеним критерієм, можна виокремити такі види фінансових послуг: пряме залучення фінансових активів – цілеспрямована дія фінансової установи щодо отримання фінансових активів від фізичних та/або юридичних осіб; опосередковане залучення фінансових активів – цілеспрямована дія фінансової установи щодо отримання фінансових активів від фізичних та/або юридичних осіб через посередників, а також отримання залишків фінансових активів, які виникли в результаті здійснення звичайної господарської діяльності в інтересах цих осіб [11].

Окрему групу фінансових послуг, відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» становлять фінансові послуги з надання коштів у позику, в тому числі й на умовах фінансового кредиту [6]. Відповідно до ст. 1046 Цивільного кодексу України, за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. При цьому договір позики може бути процентний або безпроцентний [12]. У свою чергу, в ст. 14 Податкового кодексу України встановлено, що фінансовий кредит – це кошти, що надаються банком-резидентом або нерезидентом, що кваліфікується як банківська установа згідно із законодавством країни перебування нерезидента, або резидентами та нерезидентами, які мають згідно з відповідним законодавством статус небанківських фінансових установ, а також іноземною державою або його офіційними агентствами, міжнародними фінансовими організаціями та іншими кредиторами – нерезидентами юридичній чи фізичній особі на визначений строк для цільового використання та під процент [13].

У залежності від способів забезпечення виконання зобов'язань виділяють такі фінансові послуги, як надання гарантій та порука. Відповідно до ст. 200 Господарського кодексу України, гарантія

є специфічним засобом забезпечення виконання господарських зобов'язань шляхом письмового підтвердження (гарантійного листа) банком, іншою кредитною установою, страховою організацією (банківська гарантія) про задоволення вимог управленої сторони в розмірі повної грошової суми, зазначеної в письмовому підтвердженні, якщо третя особа (зобов'язана сторона) не виконає вказане в ньому певне зобов'язання, або настануть інші умови, передбачені у відповідному підтвердженні [14]. Відповідно до ст. 553 Цивільного кодексу України, за договором поруки поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним свого обов'язку [12].

Наступним критерієм класифікації фінансових послуг виступає діяльність з переказу коштів. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 року переказ коштів – це рух певної суми коштів, внаслідок якого з вини банку або іншого суб'єкта переказу відбувається її списання з рахунку неналежного платника та/або зарахування на рахунок неналежного отримувача чи видача йому цієї суми в готівковій формі. При цьому можна виділити два види фінансових послуг, пов'язаних з переказом коштів – міжбанківський та внутрішньобанківський переказ [7].

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» ще одну групу фінансових послуг становлять послуги в сфері страхування й у системі накопичувального пенсійного забезпечення. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про страхування» від 7 березня 1996 року, страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [15]. При цьому страхування як вид фінансових послуг можна класифікувати в залежності від його форми. Так, відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про страхування» страхування може бути добровільним або обов'язковим. Добровільне страхування – це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. До видів добровільного страхування вищеведений нормативно-правовий акт відносить: страхування життя; страхування від нещасних випадків; медичне страхування (безперервне страхування здоров'я); страхування здоров'я на випадок хвороби; страхування залізничного транспорту; страхування наземного транспорту (крім залізничного); страхування повітряного транспорту; страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту); страхування вантажів та багажу (вантажобагажу); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ; страхування майна; страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника); страхування відповідальності власників повітряного

транспорт (включаючи відповідальність перевізника); страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника); страхування відповідальності перед третіми особами; страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту); страхування інвестицій; страхування фінансових ризиків; страхування судових витрат; страхування виданих гарантій (порук) та прийнятих гарантій; страхування медичних витрат; страхування цивільно-правової відповідальності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) за шкоду, яку може бути завдано у зв'язку з виконанням його обов'язків; страхування сільськогосподарської продукції; інші види добровільного страхування.

У свою чергу, обов'язкові види страхування запроваджуються виключно законами. До видів обов'язкового страхування належать: медичне страхування; особисте страхування медичних і фармацевтичних працівників (крім тих, які працюють в установах та організаціях, що фінансуються з Державного бюджету України) на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконанні ними службових обов'язків; особисте страхування працівників відомчої (крім тих, які працюють в установах та організаціях, що фінансуються з Державного бюджету України) пожежної охорони; страхування спортсменів вищих категорій; страхування життя та здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини; особисте страхування від нещасних випадків на транспорті; авіаційне страхування цивільної авіації; страхування відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних із обслуговуванням морського транспорту, щодо відшкодування збитків, завданих пасажиром, багажу, пошти, вантажу, іншим користувачам морського транспорту та третім особам; страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів; страхування засобів водного транспорту; страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту; страхування працівників (крім тих, які працюють в установах та організаціях, що фінансуються з Державного бюджету України), які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, в тому числі здійснюють догляд за особами, які страждають на психічні розлади; страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти й об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру; страхування цивільної відповідальності інвестора, в тому числі за шкоду, заподіяну доквіллю, здоров'ю людей, за угодою про розподіл продукції, якщо інше не передбачено такою угодою; страхування майнових ризиків за угодою про розподіл продукції у випадках, передбачених Законом України «Про угоди про розподіл продукції» [16]; страхування фінансової відповідальності, життя та здоров'я тимчасового адміністратора, ліквідатора фінансової установи, членів виконавчої дирекції та

адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб і працівників центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику, які визначені ним для вирішення питань щодо участі держави в капіталізації банку; страхування майнових ризиків при промисловій розробці родовищ нафти та газу у випадках, передбачених Законом України «Про нафту і газ» [17]; страхування медичних та інших працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я та державних наукових установ (крім тих, які працюють в установах та організаціях, що фінансуються з Державного бюджету України) на випадок захворювання на інфекційні хвороби, пов'язаного з виконанням ними професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження збудниками інфекційних хвороб; страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів; страхування об'єктів космічної діяльності (наземна інфраструктура), перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в сфері космічної діяльності; страхування цивільної відповідальності суб'єктів космічної діяльності; страхування об'єктів космічної діяльності (космічна інфраструктура), які є власністю України, щодо ризиків, пов'язаних з підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її в космічному просторі; страхування відповідальності щодо ризиків, пов'язаних з підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її в космічному просторі; страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків при перевезенні небезпечних вантажів; страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України; страхування відповідальності власників собак (за переліком порід, визначених Кабінетом Міністрів України) щодо шкоди, яка може бути заподіяна третім особам; страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї; страхування тварин (крім тих, що використовуються в цілях сільськогосподарського виробництва) на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих і нещасних випадків у випадках та згідно з переліком тварин, встановленими Кабінетом Міністрів України; страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста або його майну; страхування відповідальності морського судновласника; страхування ліній електропередач та перетворюючого обладнання передавачів електроенергії від пошкодження внаслідок впливу

стихійних лих або техногенних катастроф і від протиправних дій третіх осіб; страхування відповідальності виробників (постачальників) продукції тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій за шкоду, заподіяну третім особам; страхування предмета іпотеки від ризиків випадкового знищення, випадкового пошкодження або псування; страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно довкіллю або здоров'ю людей під час зберігання та застосування пестицидів та агрохімікатів; страхування цивільної відповідальності суб'єкта господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам унаслідок проведення вибухових робіт; страхування майнових ризиків користувача надр під час дослідно-промислового та промислового видобування та використання газу (метану) вугільних родовищ; страхування життя та здоров'я волонтерів на період надання волонтерської допомоги; страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса; страхування ризику невилати гравцям призів у разі неплатоспроможності та / або банкрутства оператора державних лотерей [15].

Складовою частиною системи накопичувального пенсійного забезпечення є система недержавного пенсійного забезпечення, що ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб, крім випадків, передбачених законодавством, у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат [9, с. 344].

Наступним критерієм класифікації фінансових послуг виступає професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню. Так, відповідно до ст. 4 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 року, ліцензуванню підлягають такі види професійної діяльності на ринку цінних паперів: 1) брокерська діяльність – укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи; 2) дилерська діяльність – укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом; 3) андеррайтинг – укладення торговцем цінними паперами договорів щодо відчуження цінних паперів та / або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з таким відчуженням, у процесі емісії цих цінних паперів за дорученням, від імені та за рахунок емітента на підставі відповідного договору з емітентом; 4) діяльність з управління цінними паперами – діяльність, яка провадиться торговцем цінними паперами від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління переданими йому цінними паперами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери, а також отриманими в процесі цього управління цінними паперами та грошовими коштами, які належать на праві власності установнику управління, в його інтересах або в

інтересах визначених ним третіх осіб; 5) діяльність з управління активами – професійна діяльність учасника фондового ринку – компанії з управління активами, що провадиться нею за винагороду від власного імені або на підставі відповідного договору про управління активами, які належать інституційним інвесторам на праві власності; 6) діяльність з управління іпотечним покриттям – діяльність, що провадиться управителем іпотечного покриття від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління іпотечним покриттям та передбачає представництво інтересів власників іпотечних облігацій, здійснення контролю за додержанням умов заміни іпотечних активів чи включення нових іпотечних активів до складу іпотечного покриття, здійснення контролю за своєчасністю та повнотою здійснення емітентом платежів за звичайними іпотечними облігаціями, забезпечення відповідності іпотечного покриття вимогам законодавства, виконання інших функцій, визначених законодавством; 7) депозитарна діяльність депозитарної установи – діяльність з депозитарного обліку й обслуговування розміщення, обігу цінних паперів та операцій емітента щодо розміщених ним цінних паперів на рахунках у цінних паперах її депонентів; 8) діяльність зі зберігання активів інститутів спільного інвестування – діяльність зі зберігання активів інститутів спільного інвестування (документів, що підтверджують право власності на активи інститутів спільного інвестування), обслуговування операцій інститутів спільного інвестування та здійснення контролю за їх діяльністю у випадках та порядку, що визначені законом; 9) діяльність зі зберігання активів пенсійних фондів – діяльність з обслуговування пенсійного фонду; 10) діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку – діяльність фондової біржі зі створення організаційних, технологічних, інформаційних, правових та інших умов для збирання та поширення інформації стосовно пропозицій цінних паперів та інших фінансових інструментів і попиту на них, проведення регулярних біржових торгів цінними паперами й іншими фінансовими інструментами, централізованого укладання договорів щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів згідно з правилами, встановленими такою фондовою біржею, зареєстрованими у встановленому законом порядку; 11) клірингова діяльність – діяльність з визначення зобов'язань, що підлягають виконанню за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, підготовка документів (інформації) для проведення розрахунків, а також створення системи гарантій з виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів [18].

До окремої групи фінансових послуг, відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» слід віднести також послуги, пов'язані з факторинговою діяльністю. Так, у ст. 1077 Цивільного кодексу України зазначено, що за договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений

договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника) [12].

У науковій літературі розрізняють два основні види факторингу: 1) конвенційний, який є комплексною системою обслуговування та зосереджує бухгалтерські, юридичні, консультаційні та інші послуги; 2) конфіденційний, що обмежується тільки дисконтуванням рахунків-фактур [10, с. 186-187].

Таким чином, класифікація фінансових послуг являє собою розподіл їх видів у певні групи відповідно до роду та сфери діяльності фінансових установ відповідно до чинного законодавства України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данилюк Ю. В. Теоретичні засади конституційних правовідносин в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Данилюк Юрій Васильович. – К., 2009. – С. 4.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
3. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за ред. Ю. С. Шемшученка]. – К. : Юрид. думка, 2007. – С. 357; Юридична енциклопедія: В 6 т. / Ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 3 : К – М. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2001. – С. 115.
4. Бутусова Н.В. Государственно-правовые отношения между Советским государством и личностью / Бутусова Н.В. – Воронеж : Изд. Воронежского ун-та, 1986. – С. 73-74.
5. Дроздова Н. В. Договір про надання фінансових послуг у цивільному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Дроздова Наталія Василівна. – К., 2005. – 202 с.

6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – С. 82. – Ст. 1457.

7. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 червня 2001 року № 2346-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 29. – Ст. 137.

8. Сич Є. М. Ринок фінансових послуг [Текст] : навчальний посібник / Є.М. Сич, В.П. Ільчук, Н.І. Гавриленко. – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 428 с.

9. Науменкова С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. – К. : Знання, 2010. – 346 с.

10. Горбач Л. М. Ринок фінансових послуг: [навч. посібник] / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. – К. : Кондор, 2006. – 436 с.

11. Про затвердження Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 8 липня 2004 р. № 1515 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 30. – Ст. 2047.

12. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40.

13. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.

14. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, 19–20, № 21–22. – Ст. 144.

15. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року, № 85/96-ВР (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.

16. Про угоди про розподіл продукції : Закон України від 14 вересня 1999 р. № 1039-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 44. – Ст. 391.

17. Про нафту і газ: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2665-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 50. – Ст. 262.

18. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 року № 448/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – Ст. 292.

УДК 35.08(477):331.108.4

СУТНІСТЬ КАР'ЄРИ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В УКРАЇНІ

Кім К. В.,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація У статті представлено підходи до визначення поняття кар'єри. Розглянуто основні підходи до класифікації видів кар'єри та виділені етапи кар'єрного росту державного службовця.

Ключові слова: кар'єра, професійна кар'єра, кар'єрний ріст, державний службовець, управління кар'єрою.

Аннотация В статье представлены подходы к определению понятия карьеры. Рассмотрены основные подходы к классификации видов карьеры и выделены этапы карьерного роста государственного служащего.

Ключевые слова: карьера, профессиональная карьера, карьерный рост, государственный служащий, управление карьерой.

Annotation The paper presents an approach to the definition of the concept of career. The main approaches to the classification of types of career and marked the stages of career civil servant.

Key words: career, career development, career, civil servant career management.

Коли молоді люди визначаються з вибором професії, вони починають замислюватися і про кар'єру, про те, як «зробити кар'єру». Але у кожного існує своє уявлення про кар'єру. Для одних – це досягати вершин ієрархічних сходів, для інших – стати

висококласним професіоналом. Вибір кар'єри – це одне з найважливіших рішень у житті людини.

Кар'єра (італ. carriera – біг, життєвий шлях, поприще, від лат. carrus – віз, візок) – просування вгору по службових сходах, успіх у житті.

Так і для роботи державного службовця дуже важлива його кар'єра. Цьому присвячено розділ V